

Владимир Путин 1999 йил охирида Россия ҳукумати раҳбари сифатида сиёсий сахнага кескин чиқди. Унинг ҳокимиятга келиши Иккинчи Чечен уруши билан чамбарчас боғлиқ бўлди. Кейинги йилларда у Россия президенти сифатида марказлашган бошқарувни кучайтирди ва ташки сиёсатда ҳарбий кучдан кенг фойдаланиш сиёсати билан танилди.

Чечнядаги уруш

1999 йилда бошланган Иккинчи Чечен уруши Путин сиёсий фаолиятининг энг муҳим воқеаларидан бири бўлди. Россия кўшинлари Чечня ҳудудига кенг кўламли ҳарбий амалиётлар билан кирди.

Халқаро инсон ҳуқуқлари ташкилотлари уруш давомида қуйидаги ҳолатлар ҳақида кўплаб ҳисоботлар эълон қилган:

тинч аҳоли қурбонлари;

турар жойлар ва шаҳарларнинг огир бомбардимон килиниши;
оммавий хибслар ва мажбурий йўқолишлар;
кийноқлар ҳақидаги қўплаб даъволар;
Грозний шаҳрининг катта қисми вайрон килиниши.

Айниқса, Грозний шаҳри узок вақт давом этган ҳаво ва артиллерия ҳужумлари оқибатида деярли бутунлай вайрон бўлди. Кейинчалик Human Rights Watch ва Amnesty International томонидан уруш вақтида содир этилган қонунбузилишлар ҳақида бир қатор ҳисоботлар эълон қилинган.

Суриядаги ҳарбий аралашув

2015 йилдан бошлаб Россия Башар Асад ҳукумати томонидан чакирилганини билдириб, Сурияда ҳарбий амалиётларни бошлади. Москва бу ҳаракатни терроризмга қарши кураш ва Сурия давлатини қўллаб-қувватлаш сифатида изоҳлади.

Бирок халқаро ҳуқуқ ҳимояси ташкилотлари ва БМТга боғлиқ айрим текширувлар қуйидаги ҳолатлар ҳақида ҳавотир билдирган:

аҳоли яшайдиган ҳудудларга ҳаво зарбалари;
қасалхоналар ва тиббий инфратузилмаларнинг вайрон бўлиши ҳақидаги маълумотлар;
бозорлар ва мактаблар жойлашган ҳудудларга зарбалар;
тинч аҳоли қурбонлари.

Хусусан, Халаб, Идлиб ва бошқа ҳудудлардаги ҳарбий амалиётлар кенг халқаро танқидларга сабаб бўлган.

Мусулмон аҳолига таъсири

Чечняда ҳам, Сурияда ҳам қурбон бўлган аҳолининг катта қисми мусулмонлардан иборат эди. Бирок ушбу ҳарбий ҳаракатлар расмий жиҳатдан Россия томонидан динга қарши эмас, балки терроризмга қарши операция сифатида тақдим этилган. Шу сабабли, Путин сиёсатини ҳуқуқий ва сиёсий нуқтаи назардан "мусулмонларга қарши уруш" деб баҳолаш умумэтироф этилган факт эмас; бу айрим муаллифлар ва сиёсий шарҳловчиларнинг талқини ҳисобланади.

Халқаро муносабат

Россиянинг Чечня ва Суриядаги ҳарбий ҳаракатлари инсон ҳуқуқлари ташкилотлари, БМТнинг айрим органлари ва қўплаб Ғарб давлатлари томонидан танқид қилинган. Бу танқидлар асосан тинч аҳоли қурбонлари, инфратузилманинг вайрон қилиниши ва халқаро гуманитар ҳуқуқ бузилгани ҳақидаги даъволарга қаратилган.

Натижада, Путин бошқаруви давридаги Чечня ва Сурия урушлари XXI асрнинг энг бахсли ҳарбий можароларидан бири сифатида баҳоланади. Улардаги инсон йўқотишлари, вайронгарчилик ва гуманитар оқибатлар бугунги кунгача халқаро

Владимир Путин давридаги Чечня хамда Суриядаги урушлар

Муаллиф:

01.08.2026 20:29 -

мухокамалар мавзуси бўлиб колмокда.

Абу Муслим профессор